COVID-19 SALGINININ TÜRKİYE’DE GENÇ İŞSİZLİĞİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Mehmet TATAR¹

Suzan ERGÜN²

Özet

2008 yılında yaşanan küresel ekonomik krizin sonrasında birçok ülkede giderek yukarı doğru tırmanan genç işsizliği sorununa çözüm aranırken 1 Aralık 2019 tarihinde Çin’de ortaya çıkan ve tüm dünyada etkisini gösteren Covid-19 salgını bu çözüm arayışlarını zorlaştırmıştır. Salgının yayılmasını önlemek amacıyla alınan tedbirler genç işgücünün istihdamını olumsuz etkilemiştir. Covid-19 salgınının etkisini daha fazla gösterdiği 2020 yılında Avrupa Birliği genelinde genç işsizliği 1,8 puan artarak %16,8 seviyesine çıkmıştır. Türkiye’de ise devletin aldığı sıkı tedbirler neticesinde genç işsizlik oranı bir önceki yıla göre 0,1 puan azalarak %25,3 seviyesine gerilemiştir. Avrupa’nın genelinde genç işsizlik oranı artarken Türkiye’de ise bu oranın düşmesi Covid-19 salgınının olumsuz etkilediği bir işgücü piyasasında genç işsizliğin neden artmadığı sorusunu ön plana çıkarmıştır. Bu çalışmada, Covid-19 salgınının Türkiye işgücü piyasasında yer alan gençler üzerindeki etkileri incelenmiştir. Yapılan değerlendirmeler Türkiye’de devletin salgına karşı aldığı tedbirlerin genç işsizlik oranında azalmaya neden olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19 Pandemisi, Türkiye, Genç İşsizliği

IMPACT OF THE COVID-19 PANDEMIC ON YOUTH UNEMPLOYMENT IN TURKEY

Abstract

After the global economic crisis in 2008, while seeking a solution to the problem of youth unemployment, which was gradually increasing in many countries, the Covid-19 pandemic, which emerged in China on December 1, 2019 and showed its effect all over the world, made it difficult to find these solutions. As a result of the measures taken to prevent the spread of the pandemic, the employment of the young workforce was adversely affected. In 2020, when the impact of the Covid-19 pandemic was more pronounced, youth unemployment increased by 1.8 points to 16.8% throughout the European Union. In Turkey, as a result of the strict measures taken by the state, the youth unemployment rate decreased by 0.1 points compared to the previous year and decreased to 25.3%. While the youth unemployment rate increased across Europe, the decrease in this rate in Turkey brought the question of why youth unemployment did not increase in a labor market negatively affected by the Covid-19 pandemic. In this study, the effects of the Covid-19 outbreak on young people in the Turkish labor market are examined. The evaluations show that the measures taken by the state against the pandemic in Turkey cause a decrease in the youth unemployment rate.

Keywords: Covid-19 Pandemic, Youth Unemployment, Turkey

¹Doktora Öğrencisi, İnönü Üniversitesi, SBE, İktisat ABD, eposta: mehmettatar_02@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-4193-194X

²Prof. Dr., İnönü Ün., İİBF, İktisat, eposta: suzan.ergun@inonu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8447-972X

GİRİŞ

Günümüzde, ülkelerin ekonomik ve sosyal sorunu olan işsizlik olgusu gençler açısından bakıldığında daha fazla bir anlam ifade etmektedir. Özellikle 2008 yılında meydana gelen küresel ekonomik krizin işgücü piyasaları üzerindeki olumsuz etkileri sonucu genç işsizlik sorunu büyümeye başlamıştır. Ülkeler, artan genç işsizlik sorunuyla mücadele ederken 2019 yılı sonlarında Çin’de meydana gelen ve tüm dünyaya yayılan Covid-19 salgını var olan bu sorunu daha da büyütüştür. Salgının daha fazla yayılmasını önlemek amacıyla alınan karantina, sokağa çıkma yasağı, seyahat kısıtlamaları, çalışma saatlerinin azaltılması ve işyerlerinin kısmen ya da tamamen kapanması gibi önlemler işgücü piyasalarını olumsuz etkilemiştir. Covid-19 salgınının işgücü piyasası üzerindeki olumsuz yansımalarından en fazla etkilenen dezavantajlı gruplarından biri de gençler olmuştur. Salgın sağlık açısından gençleri az etkilerken işgücü piyasasında gençleri daha çok etkilemiştir. Yaşlı ve deneyimli çalışanlara göre gençler daha çok iş kaybına uğramışlardır. İşverenlerin, öncelikle gençleri işten çıkarmalarının sebebi; genç işçilerin genellikle tecrübesiz olmaları ve işverenlerin bu kesime fazla yatırım yapmamış olmalarıdır. Bu nedenle işverenler, ingilizce “last in first out” kelimelerinin baş harflerinden oluşan LIFO (son giren ilk çıkar) politikasını uygulamaktadırlar. Ayrıca, işten çıkarma tazminatının hizmet süresiyle orantılı olması nedeniyle işverenler yüksek tazminatlar ödememek amacıyla işten çıkarmalarda bu kesime öncelik vermektedirler.

Salgın sürecinde, birçok ülkede çeşitli yöntemler ile genç işsizliğe karşı mücadele gösterilirken; Türkiye’de ise devletin çeşitli düzenleme ve uygulamaları ile hem genel hem de genç işsizliğine karşı mücadele edilmiştir. Devlet tarafından alınan bu tedbirler neticesinde Türkiye’de 2019 yılında %25,4 olan genç işsizlik oranı salgının etkilerini gösterdiği 2020 yılında %25,3 seviyesine gerilemiştir.

Covid-19 salgın sürecinin genç işsizliği üzerindeki etkileri üzerine yapılan çalışmalardan Lambovska, vd. (2021), Avrupa Birliği’nde genç işsizliğini analiz etmişler ve Avrupa Birliği ülkelerinde işsizlik oranlarının nasıl arttığına dikkat çekmişlerdir. Sadece Yunanistan, İspanya ve İtalya gibi genç işsizlik oranının zaten yüksek olduğu ülkeleri değil, daha önce düşük oranlara sahip olan Çek Cumhuriyeti, Hollanda, Polonya, ve Slovenya’da genç işsizlik oranının bazı durumlarda anti-pandemi önlemleri nedeniyle iki katına çıktığını, salgından en çok etkilenen ülkelerin 2020 yılı sonunda işsizlik oranının 2019 sonundaki düzeyin 2,19 katına yükseldiğini, Çek Cumhuriyeti ve Estonya’nın yıl boyunca genç işsizliği 2,5 kat arttığını 2020’de genç işsizliğin en az Macaristan, İtalya ve Belçika’da arttığını ifade etmişlerdir. Genel olarak; durumun acil olduğunu, gençlerin iş bulmalarına yardımcı olmak ve böylece ekonomik büyümeyi teşvik etmek için her ülkede bu sorunu hafifletecek önlemlerin alınması gerektiğini dile getirmişlerdir.

Bağlı (2020); işsizliğin yaş gruplarına göre dağılımına bakıldığında, genç işsizliğinin seviye itibarıyla birçok ülkede sorun olduğunu ifade etmiştir. Krizlerin, ekonomide meydana gelen dalgalanmaların ve pandeminin bu sorunu daha da derinleştirdiğini vurgulamıştır. Özellikle, Türkiye gibi 15-24 yaş arası genç nüfusun fazla olduğu ülkelerin bu sorunu çözmek için uyguladıkları politikaların yetersiz kaldığını dile getirmiştir. Pandemi dönemlerinde genç işsizlik sorununa karşı önceden önlemlerin alınması gerektiğini aksi takdirde bu sorunun toplumsal ve ekonomik bunalıma yol açacağını belirtmiştir.

Erikli (2021); salgın döneminde meydana gelen istihdam kayıplarının, yeni iş alanlarının oluşturulamamasının ve nitelikli işlerin azalmasının en fazla gençleri etkilediğini dile getirmiştir. Ayrıca, Covid-19 salgın krizinin genç kesimin çalışma hayatında yara izi bırakma riskine neden olacağına dikkat çekmiştir. Sonuç olarak; işgücünün dışına çıkma, işsizlik kayıpları ve işsizlik oranı yetişkinlere kıyasla gençlerde daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Kamu ve özel sektörde oluşturulan yeni iş alanlarında gençlere öncelik tanınmasının sorunun çözümü için önemli olduğuna vurgu yapmıştır.

Taş ve Güder (2021); genç işsizliğin günümüzde tüm ülkelerin önemli bir sorunu olduğunu, bütün ekonomileri olumsuz etkilediğini belirtmişler. Özellikle, Covid-19 salgını nedeniyle ekonomilerin küresel bazda kötüleştiğini ve gençlerin istihdamda yer alamama sorununun giderek büyüdüğünü ifade etmişlerdir. Artan genç nüfus, yeterli ve nitelikli yeni iş olanaklarının oluşturulamaması, düşük ücretler, eğitim ve işgücü piyasası uyumsuzluğu, kayıt dışı çalışma, Türkiye’de genç işsizliği sorununun bel kemiğini oluşturduğunu dile getirmişlerdir. Ayrıca, çalışmada Covid-19 pandemisinin genç işsizlik üzerindeki olası etkilerini incelemişlerdir. Benzer şekilde giderek dijitalleşmenin ve emek piyasasının neden olduğu dönüşümü genç işsizlik sorunu ile birlikte tartışmışlardır.

Bu çalışmanın amacı, 2020 yılında salgının genç işgücü üzerindeki etkilerini incelemek, yorumlamak, önerilerde bulunmak ve güncel araştırmalara katkı sağlamaktır. Üç bölümden oluşan bu çalışmanın ilk bölümünde; Türkiye’de genç işsizliğinin genel görünümü ele alınarak Covid-19 salgınının genç işsizlik üzerindeki etkileri TÜİK ve EUROSTAT’ın genç işgücü göstergeleri ile analiz edilmektedir. İkinci bölümde, salgın sürecinde genç istihdamın korunması, artırılması ve genç işsizliğin azaltılması yönünde İŞKUR tarafından uygulanan pasif ve aktif istihdam politikaları 2019-2020 yılları itibarıyla incelenerek yorumlanmıştır. Üçüncü bölümde yer alan sonuç kısmında ise çalışmanın genel bir değerlendirmesi yapılarak Covid-19 salgını sonrasında genç işsizliği önlemeye ve istihdamı artırmaya yönelik önerilere yer verilmiştir.

1. TÜRKİYE’DE GENÇ İŞSİZLİĞİNİN GENEL GÖRÜNÜMÜ

Birleşmiş Milletler’in standart sınıflandırmasına göre genç nüfus 15-24 yaş aralığını kapsamaktadır. Bu sınıflandırma; kültürel, kurumsal ve politik faktörlere göre ülkeden ülkeye değişiklik gösterebilmektedir. İngiltere’de bu yaş aralığı 16-18 yaş aralığını kapsarken İtalya’nın kuzeyi için 14-29 ve Güney İtalya için 14-32 yaş aralığını kapsamaktadır (Okur, 2014: 5). Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) 15-24 yaş aralığında yer alan nüfusu “genç nüfus” olarak kabul etmektedir. Ayrıca, bu grupta yer alan işsizleri de “genç işsizler” olarak tanımlamaktadır. Türkiye’de de genç nüfus açısından ağırlıklı olarak genel kabul gören yaş aralığı 15-24 yaştr (Öztürk, 2012: 46).

2008 yılında, küresel düzeyde yaşanan finansal ve ekonomik kriz gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin işgücü piyasalarını ciddi anlamda etkilemiş ve genç işsizliği tüm ülkeler için küresel bir sorun haline getirmiştir. Ancak, 2019 yılında Çin’de meydana gelen Covid-19 salgını ile birlikte bu sorun daha da büyümüştür. Dolayısıyla, genç işsizliği diğer yaş gruplarından farklı olarak tartışılması ve araştırılması gereken bir konu olmuştur. Bir çok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de Covid-19 salgınının yayılmasını önlemek amacıyla ücretsiz izin, dönüşümlü ve evden çalışma gibi uygulamalar çalışma saatlerinde ve işyerinde çalışanların sayısında düşüşlere

neden olmuştur. Bu düzenleme ve uygulamalardan gençler olumsuz etkilenmiştir. Tablo 1’deki verilere göre, salgının etkisini gösterdiği 2020 yılında bir önceki yıla göre Avrupa Birliği’nde genç işsizliği 1.8 puan artarak %16,8 seviyesine ulaşmıştır. Tabloda yer alan seçilmiş ülkelerin genelinde 2020 yılı genç işsizlik oranlarının 2019 yılına kıyasla yüksek olduğu görülmektedir. Genç işsizlik oranlarının yüksek olması gençler için iş alanlarının yeterince oluşturulamadığını ve salgın sürecinde işten çıkarmaların olduğunu göstermektedir. 2020 yılı genç işsizlik oranlarının 2019 yılına kıyasla en düşük olduğu ülke olan Yunanistan’da 0,2 puanlık bir azalma görülmektedir. Türkiye’de ise bu oran aynı yıl için 0,1 puan azalmıştır.

Tablo 1. Seçilmiş Ülkelerde Genç İşsizlik Oranları (2019-2021)

Seçilmiş Ülkeler	Genç İşsizlik Oranı (%)		Fark(%)
	2019	2020	
Avrupa Birliği	15,0	16,8	1,8
Avusturya	8,5	10,5	2,0
Danimarka	10,1	11,6	1,5
Fransa	19,5	20,2	0,7
Almanya	5,8	7,4	1,6
Yunanistan	35,2	35,0	-0,2
Macaristan	11,4	12,8	1,4
İrlanda	12,5	15,3	2,8
İtalya	29,2	29,4	0,2
Hollanda	6,7	9,1	2,4
Norveç	10,0	11,3	1,3
Portekiz	18,3	22,6	4,3
İspanya	32,5	38,3	5,8
İsviçre	8,0	8,6	0,6
Türkiye	25,4	25,3	-0,1

Kaynak: <https://ec.europa.eu/eurostat>, Erişim: 06.08.2021

Tablo 2’de Türkiye’de 2019–2020 yılları itibariyle genç nüfusa ait temel işgücü verileri gösterilmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) verilerine göre, 2019 yılı itibariyle 15-24 yaş grubunda yer alan genç nüfus 11 milyon 667 bin kişi olup bu sayının 5 milyon 182 bini işgücü piyasasında yer almış ve 3 milyon 866 bin genç istihdam edilmiştir. Aynı yıl itibariyle 1 milyon 317 bin genç işsiz kalmıştır. 2020 yılında ise Covid-19 salgınının etkisini daha fazla göstermesi nedeniyle bir önceki yıla göre gençlerin işgücüne katılımında ciddi bir düşüş

yaşanmıştır. Bu düşüşün nedenleri; salgın sebebiyle ekonomide daralma yaşanması, gençlerin bir kısmında iş bulma beklentilerinin zayıflaması ve bir kısım gençlerin iş aramaktan vazgeçmeleridir. Ne istihdamda ne eğitimde olanların sayısında ise salgın nedeniyle artış yaşanmıştır. Gençlerin bir kısmı iş bulma ümidini kaybederken bir kısmı da sağlık endişesi ile iş aramayı bırakmıştır. 2020 yılında ise, 15 ve üzeri yaş grubunda yer alan 62 milyon 579 bin olan nüfusun 11 milyon 711 bini 15-24 yaş aralığındaki gençlerden oluşmaktadır. Bu sayının 4 milyon 574 bini işgücü piyasasında yer almış ve 3 milyon 418 bin genç istihdam edilmiştir. Aynı yıl itibarıyla 1 milyon 156 bin genç işsiz kalmıştır. Tabloya göre 2020 yılında bir önceki yıla kıyasla genç nüfusu artış gösterirken işgücünde, istihdamda ve işsiz sayısında azalış olduğu görülmektedir. Bu azalışın nedenleri gençlerin bir kısmının iş bulma ümidini kaybetmeleri ve bir kısmının da sağlık endişesi ile iş aramayı bırakmaları sonucu işgücü piyasasında yer almamalarıdır. Covid-19 salgınının işgücü piyasasında en çok etkilediği kırılgan grup gençler olmuştur. “İşe son giren, işten ilk çıkar” eğiliminden hareketle yetişkinlere göre gençler daha fazla iş kaybına uğramıştır.

Tablo 2. Türkiye’de Genç İşgücü Göstergeleri (2019-2020)

Yıllar	15 – 24 Arası Nüfus (Bin)	İşgücü (Bin)	İşgücüne Katılma Oranı (%)	İstihdam Edilenler (Bin)	İstihdam Oranı (%)	İşsiz (Bin)	İşsizlik Oranı (%)
2019	11.667	5.182	44,4	3.866	33,1	1.317	25,4
2020	11.711	4.574	39,1	3.418	29,2	1.156	25,3

Kaynak : www.tuik.gov.tr, Erişim: 23.08.2021

Grafik 1’e göre; 2019 yılında genel işgücüne katılım oranı %53,0 iken bu oran %3,7 puanlık bir azalış ile 2020 yılında %49,3’e gerilemiştir. Genel istihdam oranı da %45,7 iken 2,9 puan azalarak 2020 yılında %42,8 seviyesine, genel işsizlik oranı ise 2020 yılında bir önceki yıla göre 0,5 puanlık bir azalma ile %13,2 seviyesine düşmüştür. 2019 yılında gençlerin işgücüne katılım oranı ise %44,4 iken gençlerin bir kısmının sağlık sorunları ve bir kısmının iş bulma ümidini yitirmesi nedeniyle iş aramaktan vazgeçmesi sonucu bu oran %5,3 puanlık bir azalış ile 2020 yılında %39,1’e gerilemiştir. İstihdam oranı da %33,1 iken salgın nedeniyle istihdamda meydana gelen daralma sonucu 3,9 puan azalarak 2020 yılında %29,2 seviyesine düşmüştür. 15-24 yaş grubunu oluşturan gençlerde işsizlik oranı 2020 yılında bir önceki yıla göre 0,1 puanlık bir azalma ile %25,3 olmuştur. Genç işsizlik oranları her iki yılda da genel işsizlik oranlarının yaklaşık iki katı olarak gerçekleşmiştir.

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri, 2020:2

Grafik 1. Türkiye’de İşgücünün Yaş (15+ ve 15-24) Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 3’te; Türkiye’de genç işgücünün cinsiyete göre dağılımı incelenmektedir. Günümüzde gelişen teknoloji ve eğitimin sağladığı imkanlar kadınların işgücüne katılımlarını artırmıştır. Ancak, Covid-19 salgınının etkili olduğu 2020 yılında bir önceki yıla kıyasla genç kadınların işgücüne katılma oranında 5,1 puanlık bir düşüş yaşanmıştır. Tablo 3’te yer alan değerlere göre genç kadınların işsizlik oranlarının genç erkeklerin işsizlik oranlarından fazla olduğu görülmektedir. Bu durumun nedenleri; salgının etkin olduğu 2020 yılında genç kadınların evlilik, doğum, çocuk ve hasta bakımı vb. sebeplerden dolayı işverenler tarafından tercih edilmemesi, genç kadınların erkeklere oranla daha fazla işten çıkarılmaları ve genç kadınların iş bulma ümitlerini daha fazla yitirmeleri sayılabilir. 2019 yılında tarım dışı genç işsizlik oranı %28,9 iken bu oran %0,6’lık bir artış ile 2020 yılında %29,5 seviyesine çıkmıştır. Salgın döneminde ne eğitim ne istihdamda yer alan 15-24 yaş grubundaki gençlerin oranının bir önceki yıla göre 2,3 puanlık bir artış ile %28,3 seviyesine yükseldiği görülmektedir. Bu grupta yer alan ne eğitimde ne istihdamda 15-24 yaş grubundaki genç erkeklerde ve kadınlarda oran olarak bir önceki yıla göre 2020 yılında artış yaşanmıştır.

Tablo 3. Türkiye’de Genç İşgücünün Cinsiyete Göre Dağılımı, (2019-2020)

Genç İşgücü Durumu	Toplam		Erkek		Kadın	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
İşgücüne katılma oranı (%)	44,4	39,1	55,9	50,1	32,6	27,5
İstihdam oranı (%)	33,1	29,2	43,4	38,8	22,6	19,2
İşsizlik oranı (%)	25,4	25,3	22,5	22,6	30,6	30,3
Tarım dışı işsizlik oranı	28,9	29,5	25,2	26,1	35,7	36,1

Ne eğitimde ne istihdamda olanların oranı(*)	26,0	28,3	18,3	21,2	34	35,7
--	------	------	------	------	----	------

Kaynak: TÜİK, İşgücü istatistikleri, 2020:2

(*) Çalışmayan ve eğitimde (örgün ve yaygın) olmayan gençlerin toplam genç nüfus içindeki oranıdır.

Grafik 2’de 15-24 yaş grubunu oluşturan gençlerde istihdamın sektörel dağılımına yer verilmiştir. Grafiğe göre; 2020 yılında istihdam edilenlerin %20,7’si tarım, %28,3’ü inşaatın da içinde yer aldığı sanayi ve %51’i hizmet sektöründe yer almıştır. 2020 yılı ile 2019 yılı karşılaştırıldığında istihdam inşaatın da içinde yer aldığı sanayi sektöründe 0,1 puan ve tarım sektöründe ise 3,0 puan artarken, hizmet sektöründe 3,1 puanlık bir azalma olmuştur. Restoran, kafe, otel, sinema, perakende ve toptan ticaret gibi alt sektörlerden oluşan hizmet sektöründe işlerin çoğu yüz yüze olmaktadır. Salgın sürecinde karantina uygulaması nedeniyle söz konusu sektördeki işyerlerinin çoğunun kapanması bu sektörü olumsuz etkilemiştir.

Kaynak: İstatistiklerle Gençlik, 2020, TÜİK verilerinden yararlanılarak yazar tarafından derlenmiştir. (*) İnşaat sektörü, sanayi sektörü içinde değerlendirilmiştir.

Grafik 2. 15-24 yaş grubundaki Gençlerde İstihdam Oranlarının Sektörel Dağılımı, (%)

Grafik 3’te yer alan Türkiye’deki genç işsizlik oranlarına bakıldığında 2008 yılından 2020 yılına kadar geçen sürede genç işsizlik oranlarında düzenli olmayan bir seyir gözlemlenmektedir. 2008 yılında yaşanan küresel ekonomik krizin olumsuz etkisini gösterdiği 2009 yılında genç işsizlik oranı %20,5’ ten %25,3 seviyesine yükselmiştir. Genç işsizlik oranları 2009 yılından sonra küçük dalgalanmalarla birlikte azalışa geçmiştir. 2009 yılından sonraki dönemde ekonominin toparlanmasına paralel biçimde istihdam oranında da iyileşme görülmüştür. Genç işsizlik oranlarında belirgin bir düşüş yaşanarak işgücü piyasasında olumlu bir hava hissedilmiştir. Ancak, 2014 yılından itibaren ekonomide yaşanan olumsuzluklar nedeniyle genç işsizlik oranı tekrar yükselişe geçmiş, 2019 yılında ise %25,4 olmuştur. Türkiye’de, her geçen gün gençlerin işgücü piyasasına dahil olması işsizlik üzerinde yukarı yönlü baskı oluştururken gençlerin önemli bir kısmı yaşanan salgın nedeniyle işgücü piyasasında iş imkânı bulamamıştır. Buna rağmen 15-24 yaş grubunu oluşturan gençlerde işsizlik oranı 2020 yılında devlet tarafından alınan sıkı

tedbirler sonucu 0,1 puanlık bir azalma ile %25,3'e gerileyerek 2008 küresel krizin etkisini gösterdiği 2009 yılındaki seviye ile aynı olmuştur.

Kaynak : www.tuik.gov.tr

Grafik 3. Türkiye’de Genç İşsizlik Oranları, (2008-2020)

Türkiye’de, genç nüfusun fazla olması, gençlerin piyasaya ilk kez giriş yapmaları, gençlerin iş arama sürecinde kendi kişisel özelliklerini bilmemeleri ve seçici olmaları, yüksek maaş beklentileri, doğru meslek seçiminin yapılamaması, sermaye yetersizliği ve girişimci yönlerinin gelişmemesi, kamu ve özel sektörde yeteri kadar iş alanlarının oluşturulamaması, gençlerin çalışmaya karşı tutumları, gençlerin aktif iş arama kanallarını kullanmamaları, teknolojiye meydana gelen hızlı değişmelere mesleki eğitim ve genç iş gücünün uyumsuzluğu, vb. nedenler genç işsizliğini artırmıştır. Bütün bu sayılan nedenlere ek olarak Covid-19 salgını nedeniyle işyerlerinin küçülmesi veya kapanması, ihracatta ve yatırımlarda düşüş yaşanması, vergi ve sigorta primlerinin ödenmesinde güçlük çekilmesi ve sanayi sektöründe rekabet gücünün azalması gibi nedenler var olan genç işsizlik sorununu daha da ağırlaştırmıştır. 2008 yılında yaşanan küresel ekonomik krizin Türkiye’de genç işsizlik üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak, genç istihdamını korumak ve artırmak amacıyla pasif ve aktif istihdam politikaları etkin bir şekilde kullanılmıştır. Bu politikalar kapsamında uygulamaya konulan programlar ile kriz sonrasında genç işsizliğin yukarı doğru tırmanışı engellenmeye çalışılmıştır. 2020 yılında dünya genelinde ekonomik krize neden olan Covid-19 salgını döneminde de benzer politikalar ile genç istihdamı desteklenmiştir. İşsizlik sigortası, kısa çalışma ödeneği, nakdi yardım, mesleki eğitim kurs programları, işbaşı eğitim programları vb. birçok uygulama ile genç istihdamın korunmasına destek verilmiştir. Covid-19 salgınının olumsuz etkilerini en az düzeyde tutmak amacıyla işgücü piyasasında uygulanan birtakım düzenleme ve uygulamalar ile genel işsizlik oranı kontrol altına alınmaya çalışılırken bu düzenleme ve uygulamalar ile aynı zamanda genç işsizlik oranı da kontrol altına alınmıştır. Bu dönemde devlet tarafından yürürlüğe konulan söz konusu düzenleme ve uygulamalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır (Yıllık Ekonomik Rapor, 2020: 33).

- İşverenler tarafından iş akitlerinin feshinin yasaklanması ile birlikte işten çıkarma yasaklanmış veya zorlaştırılmıştır.
- İşverenler tarafından iş akitlerinin feshinin yasaklanması ile birlikte çalışanların işyerleri ile bağlantılarının kesilmemesi için ücretsiz izin uygulamasına geçilmiştir.
- İşverenlere sosyal güvenlik primi ödemelerinde kolaylık sağlanmıştır.
- Esnek ve uzaktan çalışma sistemine geçilmiştir.
- İşini kaybetmemek için çalışanların bir kısmı ücret kesintisini kabul etmiştir.
- Çalışanları ve işverenleri korumak amacıyla kısa çalışma ödeneği ve yararlanma şartları yumuşatılarak etkin bir şekilde uygulanmıştır.

2020 yılında Covid-19 salgınının hızlı yayılması riski nedeniyle gençlerin bir kısmının iş aramayı bırakarak işgücüne dâhil olmaması ve devlet tarafından uygulanan çeşitli düzenleme ve uygulamalar neticesinde genç işsizlik oranında bir önceki yıla göre 0,1 puanlık bir azalma olmuştur.

2. TÜRKİYE’DE GENÇ İŞSİZLİK İLE MÜCADELEDE UYGULANAN POLİTİKALAR

Türkiye’de yıllardan beri var olan genç işsizlik sorunuyla mücadeleye devam edilmektedir. Covid-19 salgını ile birlikte sorunun çözümü için etkin istihdam politikaları oluşturularak uygulanmaya konulmuştur. Türkiye’de genç işsizlik sorunuyla mücadelede uygulanan pasif ve aktif istihdam politikaları kamu istihdam kurumu olan Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından uygulanmaktadır. Salgın sürecinde bu politikalar ile genç istihdamının korunmasına ve genç işsizliğin kontrol altına alınmasına çalışılmıştır.

2.1. Pasif İstihdam Politikaları

Covid-19 salgın sürecinde genç işsizliğin sebep olduğu sosyal problemlerin önlenmesi ve genç işsizlik sonucu ortaya çıkan gelir kaybını önlemek amacıyla gelir desteği sağlayan pasif istihdam politikası araçları olan işsizlik sigortası, kısa çalışma ödeneği, iş kaybı tazminatı, ücret garanti fonu ve nakdi ücret desteği etkin bir şekilde uygulanmıştır. Grafik 4’te yer alan verilere bakıldığında 15 ve üzeri yaş grubunda yer alan kişilerde ve 15-24 yaş grubunda yer alan gençlerde işsizlik ödeneğine hak kazanan sayısında bir önceki yıla kıyasla azalma olduğu görülmektedir. Bu durumun nedeni, 17.04.2020 tarihinde uygulanmaya konulan fesih yasağı nedeniyle işten çıkarmaların azalmasıdır.

Kaynak: İŞKUR, 2019 ve 2020 istatistik yıllıklarından derlenmiştir.

Grafik 4. İşsizlik Ödeneği Hakedenler, 15+ Yaş ve 15-24 Yaş (Genç)

2.2. Aktif İstihdam Politikaları

Aktif işgücü piyasası programları, gençlerin doğrudan istihdam edilebilirliğini artırarak kısa sürede iş bulmalarını sağlamaktadır. Aktif işgücü programları, Covid-19 salgını sürecinde de genç işsizliğiyle mücadelenin en önemli bir ayağı haline gelmiştir. İŞKUR, odalar, borsalar, birlikler, meslek kuruluşları ve işverenlerle birlikte işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu mesleklerde özellikle de genç işsizlerin niteliklerini geliştirerek istihdam edilebilirliklerini artırmak maksadıyla mesleki eğitim kursları düzenlemektedir. İŞKUR tarafından uygulanan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları, işgücü piyasasına yön vererek gençlerin istihdamına katkı sağlamaktadır. Tablo 4'te görüldüğü üzere, 2019 yılında 15 ve üzeri yaş grubundan toplam 124 bin 920 kişi mesleki eğitim kurslarından yararlanmıştır. Bu kişilerin 44 bin 447 kişisi 15-24 yaş grubunda yer alan gençlerden oluşmaktadır. 2019 yılında mesleki eğitim kurslarından faydalanan 15-24 yaş grubundaki 44 bin 447 gencin 17 bin 318'i erkek geri kalan 27 bin 129'u kadınlardan oluşmaktadır. 2020 yılında ise 15 ve üzeri yaş grubundan toplam 87 bin 372 kişi mesleki eğitim kurslarından yararlanmıştır. Bu kişilerin 34 bin 346 kişisi 15-24 yaş grubunda yer alan gençlerden oluşmaktadır. 2020 yılında mesleki eğitim kurslarından faydalanan 15-24 yaş grubundaki 34 bin 346 gencin 13 bin 639'u erkek, geri kalan 20 bin 707'si kadınlardan oluşmaktadır. Gençlerin işgücü piyasasına girişlerini kolaylaştırmak ve mesleki tecrübe eksikliğini gidermek maksadıyla işbaşı eğitim programları düzenlenmektedir. İŞKUR'a kayıtlı gençlerin mevcut teorik bilgilerini, pratiğe dönüştürmek, mesleki açıdan gerçek bir çalışma ortamında tecrübe kazanma fırsatı sağlayan İşbaşı Eğitim Programından (İEP) yararlanmaları sağlanmaktadır. Ayrıca düzenlenen İş Başı Eğitim Programlarında işverenlerin talepleri de dikkate alınmaktadır. İŞKUR tarafından 2019 yılında 15 ve üzeri yaş grubundan toplam 402 bin 393 kişi İşbaşı Eğitim Programından yararlanmıştır. Bu kişilerin 202 bin 892 kişisi 15-24 yaş grubunda yer alan gençlerden oluşmaktadır. 2019 yılında İşbaşı Eğitim Programı'ndan faydalanan 15-24 yaş grubundaki 202 bin 892 gencin 106 bin 942'si erkek geri kalan 95 bin 950'si kadınlardan oluşmaktadır. 2020 yılında ise 15 ve üzeri yaş grubundan toplam 335 bin 761

kişi İşbaşı Eğitim Programından yararlanmıştır. Bu kişilerin 166 bin 495 kişisi 15-24 yaş grubunda yer alan gençlerden oluşmaktadır. 2020 yılında İşbaşı Eğitim Programından faydalanan 15-24 yaş grubundaki 166 bin 495 gencin 86 bin 982’si genç erkek geri kalan 79 bin 513’ü genç kadınlardan oluşmaktadır. Tablo 4’te İŞKUR’un aktif işgücü hizmetleri kapsamında düzenlediği mesleki eğitim kurslarının ve İşbaşı Eğitim Programlarının sayılarında ve katılımcı sayılarında 2020 yılında yaşanan salgın nedeniyle bir önceki yıla kıyasla azalma olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Program/Kurs Türleri ve Katılımcı Sayıları (2019 – 2020)

Program/Kurs Türü	Yıllar	Program/Kurs Sayısı	15+ yaş	15-24 yaş (Genç)		
			Toplam	Toplam	Erkek	Kadın
Mesleki Eğitim Kursları	2019	6.080	124.920	44.447	17.318	27.129
	2020	3.888	87.372	34.346	13.639	20.707
İşbaşı Eğitim Programları	2019	118.151	402.393	202.892	106.942	95.950
	2020	86.328	335.761	166.495	86.982	79.513

Kaynak: İŞKUR, 2019 ve 2020 istatistik yıllıklarından derlenmiştir.

İŞKUR’un sunduğu İş ve Meslek Danışmanlığı Hizmetleri, iş arayanlara, işverenlere ve öğrencilere istihdam yönünde odaklanmış danışmanlık hizmetlerinin sunulduğu bir faaliyettir. Bu faaliyet kapsamında iş arayanların iş bulmalarına, işleri ve mesleklerini değiştirmelerine, öğrencilerin meslek seçimi yapmalarına destek verilmektedir. Mevzuat doğrultusunda işverenler bilgilendirilmekte ve eleman temini ve işgücü piyasasına yönelik talepleri karşılanmaktadır (İş ve Meslek Danışmanlığı, 2011: 7). Danışmanlık hizmetiyle, kişilerin özellikleri ile mesleklerin ve işin gerektirdiği nitelik ve şartlar karşılaştırılarak bireyin istek ve durumuna en uygun iş ve mesleği seçmesi sağlanır. İŞKUR tarafından sunulan İş ve Meslek Danışmanlığı aracılığı ile yapılan bireysel görüşme sayısı 2019 yılında 15 ve üzeri yaş grubunda 7 milyon 57 bin 356 olarak gerçekleşirken, 15-24 yaş grubunda yer alan gençlerde bu rakam 1 milyon 806 bin 54 olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında 15-24 yaş grubundaki bu 1 milyon 806 bin 54 gencin 1 milyon 84 bin 240’ı erkek geri kalan 721 bin 814’ü kadınlardan oluşmaktadır. 2020 yılında ise 15 ve üzeri yaş grubunda 2 milyon 663 bin 432 olarak gerçekleşirken, 15-24 yaş grubunda yer alan gençlerde bu rakam 711 bin 832 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında 15-24 yaş grubundaki bu 711 bin 832 gencin 456 bin 412’si erkek geri kalan 255 bin 420’si kadınlardan oluşmaktadır. Salgın sürecinde esnek ve uzaktan çalışma, yeterli derecede iş alanlarının oluşturulamaması, gençlerin iş bulma ümidini yitirmesi nedeniyle iş aramayı bırakmaları iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerini olumsuz etkilemiştir. Bütün bu sayılan nedenlerden dolayı iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerinin yer aldığı Tablo 5’te 2020 yılında bir önceki yıla kıyasla 15-24 yaş grubunda yer alan gençlerde bireysel görüşme sayısında azalma olduğu görülmektedir.

Tablo 5. İş ve Meslek Danışmanlığı Bireysel Görüşme Hizmeti (2019-2020)

Yıl	15+ yaş	15-24 yaş (Genç)		
	Toplam	Toplam	Erkek	Kadın
2019	7.057.356	1.806.054	1.084.240	721.814
2020	2.663.432	711.832	456.412	255.420

Kaynak: İŞKUR, 2019 ve 2020 istatistik yıllıklarından derlenmiştir.

Covid-19 salgını sebebiyle ekonomide daralmanın yaşanması sonucu işyerlerinin kısmen veya tamamen kapanması açık iş taleplerini olumsuz etkilemiştir. İŞKUR'un düzenlediği mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları, iş ve meslek danışmanlığı faaliyetleri kapsamında yapılan işyeri ziyaretleri sonucu 2019 yılında toplam 2.152.048 açık iş talebi alınırken bu sayı 2020 yılında 1.406.276'ya gerilemiştir. Açık iş taleplerinin azalması genç istihdamını da olumsuz etkilemiştir. Grafik 5'te görüldüğü üzere 2019 yılında İŞKUR tarafından 15 ve üzeri 1 milyon 490 bin 276 kişi işe yerleştirilmiştir. İşe yerleştirilen bu kişilerin 508 bin 729'u 15-24 yaş grubunda yer alan gençlerden oluşmaktadır. Covid-19 salgınının işgücü piyasası üzerindeki yıkıcı olan etkilerine rağmen 2020 yılında 15 ve üzeri yaş grubunda toplam 868 bin 744 kişi işe yerleştirilmiştir. İşe yerleştirilen bu kişilerin 306 bin 904'ü 15-24 yaş grubunda yer alan gençlerden oluşmaktadır (İŞKUR 2020 yılı istatistik bülteni). Grafikteki verilere göre hem 15 ve üzeri yaş grubunda hem de 15-24 yaş grubunda yer alan gençlerde işe yerleştirme sayısında bir önceki yıla kıyasla azalma olduğu görülmektedir.

Kaynak: İŞKUR, 2019 ve 2020 istatistik yıllıklarından derlenmiştir.

Grafik 5. İşe Yerleştirme Sayıları, (15+ Yaş ve 15-24 Yaş)

2019 yılında işe yerleştirilen 15-24 yaş grubundaki 508 bin 729 gencin 506 bin 668'i özel sektörde işe yerleştirilirken, geri kalan 2 bin 61'i kamuda işe yerleştirilmiştir. 2020 yılında ise

işe yerleştirilen 15-24 yaş grubundaki 306 bin 904 gencin 298 bin 49’u özel sektörde, geri kalan 8 bin 855’i kamu sektöründe işe yerleştirilmiştir. Tablo 6’da yer alan verilere göre; hem kamu sektöründe hem de özel sektörde 15-24 yaş grubunda yer alan gençlerin işe yerleştirme sayısında yaşanan salgının olumsuz etkisi sonucu genç istihdamında bir önceki yıla kıyasla azalma olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Kamu ve Özel Sektörde İşe Yerleştirme Sayıları (15-24 Yaş), Bin

Yıl	Kamu			Özel		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
2019	1.661	400	2.061	314.605	192.063	506.668
2020	5.597	3.258	8.855	186.822	111.227	298.049

Kaynak: İŞKUR, 2019 ve 2020 istatistik yıllıklarından derlenmiştir.

Grafik 6’da yer alan verilere göre 2019 yılında işe yerleştirilen 15-24 yaş grubundaki 508 bin 729 gencin 316 bin 266’sı erkek geri kalan 192 bin 463’ü kadınlardan oluşmaktadır. 2020 yılında ise işe yerleştirilen 15-24 yaş grubundaki 306 bin 904 gencin 192 bin 419’u erkek geri kalan 114 bin 485’i kadınlardan oluşmaktadır. Grafiğe göre, genç erkeklerin ve genç kadınların işe yerleştirme sayılarında benzer şekilde azalma olduğu görülmektedir. Yaşanan bu Covid-19 salgın sürecinde genç kadınlar genç erkeklerden daha fazla olumsuz etkilenmiştir. Genç kadınların genç erkeklerden daha fazla salgın krizinden olumsuz etkilenmelerinin altında yatan bir çok sebep bulunmaktadır. Bunların bazıları;

- Evlilik,
- Ev işleri,
- Çocuk, yaşlı ve hasta bakımı,
- Eğitim hayatı ile iş hayatını bir arada yürütmenin zorluğu,
- Uzaktan/evden çalışma ile birlikte iş yükünün artması,
- Salgın hastalığının genç kadınlar üzerinde yarattığı endişe ve stres,
- Salgın sürecinde yaşanan şiddet ve boşanmalar,
- İletişim ve bilişim teknolojilerinde yaşanan kısıtlı erişim,
- Ücret/gelir yetersizliğidir.

Kaynak: İŞKUR, 2019 ve 2020 İstatistik yıllıklarından derlenmiştir.

Grafik 6. İŞKUR İşe Yerleştirme Sayıları (15-24 Yaş), Bin

Kamu kurum ve kuruluşlarında iş ve işçi bulma konusunda aracılık yetkisi bulunmayan ve izin belgelerini İŞKUR'dan temin eden Özel İstihdam Büroları, yurt içinde ve yurt dışında işçi bulmaya aracılık faaliyetinde bulunmaktadır. 2020 yılında İŞKUR'dan izin alarak faaliyette bulunan 525 Özel İstihdam Bürosu toplamda 12.428 kişiye aracılık yaparak işe yerleştirmiştir (İŞKUR Faaliyet Raporu, 2020:57). Grafik 7'de yer alan verilere göre özel istihdam büroları tarafından 2019 yılında 15-24 yaş grubunda toplam 7 bin 268 genç işe yerleştirilmiştir. Bu sayının 3 bin 809'u genç erkeklerden ve geri kalan 3 bin 459'u genç kadınlardan oluşmaktadır. 2020 yılında ise işe yerleştirilen 15-24 yaş grubundaki 3 bin 89 gencin bin 834'ü genç erkeklerden ve geri kalan bin 255'i genç kadınlardan oluşmaktadır.

Kaynak: <https://www.iskur.gov.tr/kurumsal-bilgi/istatistikler> yazar tarafından çizilmiştir.

Grafik 7. Özel İstihdam Büroları İşe Yerleştirme Sayıları (15-24 yaş)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde genç işsizlik, birçok ülkenin olduğu gibi Türkiye’nin de en önemli ekonomik ve sosyal sorunlarından birisi haline gelmiştir. Dolayısıyla ülkemiz için genç işsizlik sorunu ile mücadele etmek ve politikalar geliştirmek öncelikli bir konudur. Türkiye’de oldukça yüksek düzeyde seyreden genç işsizliğine çözüm aranırken 2019 yılının sonlarında Çin’de ortaya çıkan ve tüm dünyaya yayılan Covid-19 salgını bu arayışı daha da zorlaştırmıştır. Salgın sürecinde yaşanan belirsizlikler işgücü piyasasını derinden etkilemiştir. Salgın, ekonominin daralmasına, üretim ve talep yetersizliğine, işyerlerinin kısmen veya tamamen kapanmasına yol açarken kamu ve özel sektör yatırımlarının artırılabilmesi, yeterli düzeyde iş alanlarının oluşturulabilmesi gibi nedenler genç işsizlerin iş bulma ümidini kısmen yitirmelerine sebep olmuştur. Ekonomik hareketliliği kısıtlayan Covid-19 salgını işgücü piyasalarını olumsuz etkilerken gençlerin iş bulmalarını engellemiştir. TÜİK verileri sayısal olarak incelendiğinde 2019 yılında 15-24 yaş grubunda yer alan genç nüfus 11 milyon 667 bin kişi olup bu sayının 5 milyon 182 bini işgücü piyasasında yer almıştır. Genç işgücünün 3 milyon 866 bini istihdam edilmiş ve 1 milyon 317 bin genç işsiz kalmıştır. 2020 yılında ise 11 milyon 711 bin olan genç nüfusun 4 milyon 574 bini işgücü piyasasında yer almıştır. İşgücüne katılan bu gençlerden 3 milyon 418 bini istihdam edilmiş ve 1 milyon 156 bin genç işsiz kalmıştır. TÜİK verileri oransal olarak incelendiğinde ise 2019 yılında %44,4 olan işgücüne katılım oranı 2020 yılında %39,1’e gerilemiştir. İstihdam oranı ise 2019 yılında %33,1 iken 2020 yılında bu oran %29,2 seviyesine gerilemiştir. Devlet, Covid-19 salgını sürecinde işgücü piyasasında yaşanan olumsuzlukları gidermek amacıyla, işten çıkarmanın yasaklanması veya zorlaştırılması, işverene SGK prim ödemelerinde kolaylık sağlanması, uzaktan ve esnek çalışmanın uygulanması, ücretsiz izin gibi çeşitli düzenlemeler ve değişik uygulamalar ile genç istihdamını korumaya çalışmıştır. Ayrıca, pasif ve aktif istihdam politikası araçları olan kısa çalışma ödeneği, işsizlik ödeneği, işgücü eğitim programları ve toplum yararına programlar ile genç istihdamını korumaya ve genç işsizliğinin artmasını önlemeye çalışmıştır. Alınan tüm tedbirler sonucu genç işsizlik oranı 2020 yılında bir önceki yıla göre 0,1 puan azalarak %25,3 seviyesine gerilemiştir. Türkiye’de genç işsizlik oranları her iki yılda da genel işsizlik oranlarının yaklaşık iki katı olarak gerçekleşmiştir. Covid-19 salgınının genç işsizlik üzerindeki olumsuz etkilerini gidermeye ve salgın sonrası istihdamlarını artırmaya yönelik önerileri sıralayacak olursak:

- Çalışma hayatına yeni başlamış fakat iş tecrübesi edinemedi Covid-19 salgını sebebiyle işinden ayrılan gençlerin salgın sonrasında yeniden istihdamlarının sağlanmasına yönelik işgücü uyum programlarının geliştirilmesi gerekir.
- Salgın sürecinde okulların kapanması ve eğitimin uzaktan yapılması nedeniyle staj imkanı bulamayan gençlere salgın sonrasında kamu ve özel sektörde staj yapma imkanı sağlanmalıdır.
- Salgın sürecinde ülke ekonomisinde e-ticaretin yaygınlaşması dijital becerilerin önemini ön plana çıkarmıştır. Bu bağlamda, salgın sonrasında işgücü piyasasında dijital becerilere sahip donanımlı gençlerin istihdamı daha kolay olacaktır. Gençlerin dijital becerilerini

geliştirmek ve donanımlı hale getirmek amacıyla üniversite sanayi işbirliğine ihtiyaç vardır. Bu işbirliği, sağlıklı bir işgücü piyasasının oluşmasına da katkı sağlayacaktır.

- Gençlere ticaret, sanayi, üretim, yenilik yapma ve ürün geliştirmenin önemi anlatılmalıdır. Ayrıca, salgın ve benzeri kriz dönemlerinde nasıl hareket edileceği öğretilerek işgücü piyasasında gençlerin etkin ve istihdama hazır olmaları sağlanmalıdır. Bu farkındalığın gelişmesi için mesleki eğitim, girişimcilik ve piyasa tecrübelerinin okul döneminde çeşitli uygulamalı eğitim programlarına yönlendirilmeleri gerekir.

- Salgın ve ekonomik krizlere karşı genç istihdamını koruyucu ve işsizliğini azaltıcı stratejik eylem planları hazırlanmalı ve genç istihdam odaklı politikalar geliştirilmelidir. Ülke ekonomisinde geleceğin temsilcileri olan gençlere istihdam sağlayan işyerlerine vergi indirimi, sigorta primi indirimi ve kredi imkanlarının sağlanması gibi teşviklerin ve kolaylıkların sağlanması önem arz etmektedir. İşverenlerin de genç istihdamını destekleme konusunda yükümlülüklerini gözden geçirmeleri gerekir.

- İşgücü piyasası hakkında bilgi veren, işleri ve işyerlerini tanıtan, iş seçiminde yardımcı olan, işverenle genç işsizleri buluşturan, meslekleri tanıtan ve mesleki yönlendirme yapan İŞKUR'un iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerinden gençlerin yararlanmaları işgücü piyasasında etkin olmalarını sağlayacaktır.

- Gençler, işgücü piyasasında iş aramaya başlarken öncelikle kendi kişisel özelliklerini iyi tanımalı, neleri iyi yapabildiklerini, ne tür bir işte çalışmaktan hoşnut olabileceklerini iyi bilmelidirler. Kişisel özellikleri ile mesleğin gerektirdiği nitelik ve şartları karşılaştırarak, istek ve durumlarına en uygun işi bulmak amacıyla aktif iş arama kanallarını (gazete , dergi ilanları, işletmeye bireysel başvurular, İŞKUR, istihdam fuarları, internet, özel istihdam büroları, sendikalar, meslek odaları, aile, eş – dost ve akrabalar, vb.) kullanarak işgücü piyasasında daha aktif rol alabilir ve istihdamlarını sağlayabilirler.

KAYNAKÇA

- Bağlı İ.E. (2020). “Türkiye’de Genç İşsizlik Üzerine Bir İnceleme: Pandemi Faktörü,” *Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Yayını*, s. 64-68
- Erikli, S. (2021). “Covid-19’un Genç İşgücünde Yaratacağı Olası Tehlike: Yara İzi”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 39, s. 380-404
- İş ve Meslek Danışmanlığı, (2011). *İş ve Meslek Danışmanları Derneği*, Ankara: Altan Özyurt Matbaacılık.
- Lambovska, M., Sardinha, B., Belas, J. (2021). “Impact of Covid-19 Pandemic on the Youth Unemployment in the European Union”, *Ekonomicko-Manazerske Spektrum*, 15(1), 55-63.
- Okur, A. (2014). *Türkiye’de Genç İşsizliği ve Nedenleri*, Ankara: Sonçağ Yayıncılık. ss. 124
- Öztürk, Ö. (2012). “Türkiye’de Genç İstihdamı”, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, *İŞKUR İstihdamda 3İ Dergisi*, s. 46-49
- Taş, H. Y. ve Güder, F. (2021). “Dünyada ve Türkiye’de Covid-19 Sürecinde İşsizlik ve Genç

- İşsizliği Sorunu”, Değişen Dünyada Sosyal Politika, Ekin Yayınevi, ss. 29-67.
- Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, (2019). *İstatistiklerle Gençlik*, Sayı: 33731, 15 Mayıs 2021, ss. 5.
- Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, (2020). *İstatistiklerle Gençlik*, Sayı: 37242, 17 Mayıs 2021, ss. 9.
- Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, (2020). *İşgücü İstatistikleri*, Sayı: 37484, 22 Mart 2021, ss. 6.
- Türkiye İş Kurumu İstatistik Yıllığı, (2019). <https://www.iskur.gov.tr/kurumsal-bilgi/istatistikler/>
- Türkiye İş Kurumu İstatistik Yıllığı, (2020). <https://www.iskur.gov.tr/kurumsal-bilgi/istatistikler/>
- Türkiye İş Kurumu 2020 Yılı Faaliyet Raporu, *Faaliyetlere İlişkin Bilgi ve Değerlendirme*, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Şubat 2021-Ankara, ss. 197.
- Yıllık Ekonomik Rapor, (2020). Salgının Etkilerine Karşı Alınan Tedbirler ve İşgücü Piyasasında Esneklik, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, s. 33-34.
- [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Youth_unemployment_rate_and_ratio_2018-2020_(in_%25_age_group_15-24).png)
[File:Youth unemployment rate and ratio, 2018-2020 \(in %25, age group 15-24\).png](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Youth_unemployment_rate_and_ratio_2018-2020_(in_%25_age_group_15-24).png)